QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF CHRISTIAN FALZON SCERRI
ONOR. IMĦALLEF JOSETTE DEMICOLI

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 15 ta' Mejju, 2024.

Numru 25

Rikors numru 104/2024/1 LL

Michael Piccinino f'ismu personali u fil-kwalità tiegħu ta' Segretarju Ġenerali tal-Partit Nazzjonalista u għan-nom u in rappreżentanza tal-Partit Nazzjonalista

v.

Josephine Zammit u l-Kummissjoni Elettorali

Il-Qorti:

1. Din hija deċiżjoni dwar appell imressaq minn Michael Piccinino f'ismu stess u fil-kwalità tiegħu bħala Segretarju Ġenerali f'isem il-Partit Nazzjonalista kontra deċiżjoni mogħtija mill-Uffiċjal Reviżur fid-9 ta' Mejju, 2024, li permezz tagħha aċċettat talba magħmula mill-Avukata

Ramona Attard f'isimha stess u fil-kwalità tagħha bħala President f'isem il-Partit Laburista sabiex titħalla tintervjeni fi proċess li għandu x'jaqsam ma' talba għall-korrezzjoni ta' indirizz ta' elettur.

Daħla

2. B'rikors tas-26 ta' April, 2024, l-applikant Michael Piccinino f'ismu stess u f'isem il-Partit Nazzjonalista fisser li fir-reġistri elettorali riveduti għall-Elezzjoni Ġenerali, għall-Elezzjonijiet tal-Kunsilli Lokali u għall-Elezzjonijiet tal-Parlament Ewropew, li lkoll ġew ippubblikati fil-Gazzetta tal-Gvern fl-20 ta' April, 2024, hemm imniżżel li l-indirizz tal-elettur Josephine Zammit huwa Binja Silvio Parnis, Fl 432, Triq l-Imdina, is-Siġġiewi, meta skontu, l-indirizz veru tagħha fejn tgħix jinsab f'post ieħor ġewwa l-lokalità ta' Ħal Qormi.

3. Minħabba f'hekk l-applikant Michael Piccinino *pro et noe* talab lill-Uffiċjal Reviżur sabiex skont id-dispożizzjonijiet tal-**Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali**:

> *«jordna lill-Kummissjoni Elettorali sabiex tikkoreġi r-Reġistru Elettorali rivedut għall-Elezzjonijiet Ġenerali, ir-Reġistru Elettorali rivedut għall-Kunsilli Lokali u r-Reġistru Elettorali rivedut tal-Unjoni Ewropea li ġew ippubblikati fil-Gazzetta tal-Gvern tal-20 ta' April 2024 fis-sens illi l-imsemmi elettur għandu jiġi reġistrat bħala elettur fl-indirizz fejn huwa effettivament jgħammar.»*

4. Fit-8 ta' Mejju, 2024, l-Avukata Ramona Attard *proprio et nomine*

ressqet rikors sabiex hija titħalla tintervjeni f'dawn il-proċeduri u sabiex jekk hemm bżonn titħalla wkoll tressaq il-provi. Hija saħqet li dan l-intervent kien meħtieġ peress li Michael Piccinino u l-avukati tiegħu kienu żammew konferenza tal-aħbarijiet, fejn xlew lill-Partit Laburista b'manipulazzjoni tad-distretti tal-elezzjonijiet. Minbarra dan hija lmentat mill-fatt li mhux sew li jintużaw persuni privati u vulnerabbli biex jiġi attakkat il-Partit Laburista. F'kull każ hija tenniet li l-Partit Laburista għandu rwol u interess bħala partit rikonoxxut taħt l-**Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** sabiex jieħu sehem u jikkontrolla b'mod sħiħ il-proċess elettorali ħalli b'hekk ikun jista' jħares l-interess tiegħu.

5. L-Uffiċjal Reviżur laqgħet din it-talba fid-9 ta' Mejju, 2024 għar-raġunijiet li fissrithom hekk:

> *«B'Rikors ippreżentat fit-8 ta' Mejju 2024, Dr. Ramona Attard pro et noe titlob li tiġi awtorizzata tintervjeni b'mod sħiħ f'dan il-proċeduri, inkluż li tressaq il-provi li jistgħu ikunu meħtieġa, inkluż dak li twettaq ir-rwol tagħha fil-proċess elettorali.*
>
> *Ir-Rikorrenti pro et noe jopponi għat-talba ta' Dr. Ramona Attard stante li l-Partit Laburista ma għandu l-ebda interess f'dawn it-tip ta' proċeduri u dwar dak li seta' ngħad fil-media, dawn il-proċeduri ma humiex il-proċeduri fejn tali materja tiġi trattata.*
>
> *Illi għar-rigward ta' din it-talba u din l-oġġezzjoni din l-Uffiċjal Reviżur fliet bir-reqqa d-digrieti li diġà ngħataw mill-Qrati tal-Maġistrati oħra vestiti bl-istess kompitu fejn wara li analizzat ukoll id-diċitura tal-liġi li saret referenza għaliha kif ukoll dak sottomess minn entrambe l-partijiet quddiemha, u wara wkoll li ħadet qies tal-bażi legali li ġiet applikata minn Dr. Ramona Attard għas-sehem tagħha f'dan ir-rikors, din il-Qorti hija tal-fehma illi għandha taddotta, tapplika u tagħmel tagħha l-istess dettami u l-konklużjonijiet milħuqa mill-Maġistrat Gabriella Vella fid-digriet tagħha tas-7 ta' Mejju 2024 fejn tqajmu l-istess identiċi argumenti u li għalhekk ser jiġu riprodotti f'dan id-digriet għal-kompletezza.*

Fl-ewwel lok, hija l-fehma tal-Uffiċjal Reviżur li l-ewwel u qabel kollox irid jiġi kkunsidrat il-prinċipju ġuridiku tal-interess ġuridiku ta' persuna/entità/korp, jew Partit politiku fil-każ in eżami, li titlob li tintervjeni fi proċeduri ġudizzjarji pendenti bejn terzi.

Kif osservat mill-Qorti Kostituzzjonali f'deċiżjoni fl-ismijiet ***Christopher Cassar v. L-Avukat Ġenerali et****, pronunzjata fit-18 ta' Lulju 2014:*

> *«għalkemm persuna ma jkollhiex interess ġuridiku tali li tkun parti f'kawża xorta jista' jkollha dak l-interess fl-eżitu tal-kawża li jiġġustifika li tiġi awtorizzata tintervjeni fl-istess kawża bejn ħaddieħor. Il-pożizzjoni ġuridika ta' parti f'kawża u intervenut fl-istess kawża ma hix identika. Di fatti persuna li tiġi awtorizzata tintervjeni f'kawża in statu et terminis, għalkemm bil-permess tal-Qorti tista' tissolleva kwalunkwe eċċezzjoni, ma ssirx parti fil-kawża, kuntrarjament għal kjamat fil-kawża, u għalhekk ma tistax tiġi kundannata jew liberata. L-intervent fil-kawża, iżda, huwa mogħti lil kull persuna li turi għas-sodisfazzjoni tal-Qorti li għandha interess f'kawża li tkun miexja bejn ħaddieħor.»*

Għalkemm il-proċeduri odjerni huma proċeduri ad hoc u mhux regolati bil-provvedimenti tal-Kap.12 tal-Liġijiet ta' Malta, l-Uffiċjal Reviżur temmen li l-prinċipji hawn appena ċitati fir-rigward ta' pretensjoni ta' persuna/entità/korp jew addirittura ta' Partit politku li jintervjeni fi proċeduri ta' din in-natura, huma rilevanti fil-kuntest ta' talba ta' din in-natura.

Dr. Ramona Attard pro et noe tibbaża t-talba tagħha għall-intervent f'dawn il-proċeduri fuq żewġ premessi: (i) l-interess li l-proċeduri odjerni istitwiti minn Dr. Michael Piccinino pro et noe ma jintużawx sabiex jiġi attakkat b'mod inġust il-Partit Laburista u li ma jintużawx persuni vulnerabbli għal dan l-allegat għan tar-Rikorrent pro et noe; u (ii) fi kwalunkwe każ, il-Partit Laburista għandu rwol u interess bħala partit rikonoxxut taħt l-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali li jipparteċipa u jikkontrolla b'mod sħiħ il-proċess elettorali.

L-Uffiċjal Reviżur bla tlaqliq ta' xejn tgħid li ma tistax taċċetta l-ewwel premessa fuq liema Dr. Ramona Attard pro et noe tibbaża t-talba tagħha għall-intervent f'dawn il-proċeduri bħala raġuni valida għalfejn tali talba għandha tiġi milqugħa, u dana għar-raġuni li l-kompetenza ta' l-Uffiċjal Reviżur fi proċeduri bħal dawk odjerni hija ben delineata u ċirkoskritta fil-Kap.354 tal-Liġijiet ta' Malta.

In effetti l-Artikoli 36 sa 40 tal-Kap.354 tal-Liġijiet ta' Malta jittrattaw dwar dak li l-Uffiċjal Reviżur jista' jittratta u jiddetermina meta titressaq talba quddiemu, u ċjoè: (i) Appelli fil-każ ta' korrezzjoni jew trasferiment li jsiru bis-saħħa tal-Liġi - Artikolu 36; (ii) Appelli fil-każ ta' rifjut ta' applikazzjoni - Artikolu 37; (iii) Appelli fil-każ ta' taħsir ta'

reġistrazzjoni - Artikolu 38; (iv) Appelli wara l-pubblikazzjoni tar-Reġistru Elettorali - Artikolu 39; u (v) Appelli minn terzi wara l-pubblikazzjoni tar-Reġistru Elettorali.

Jekk il-Partit Laburista jħoss li b'dak li seta' ġie rappurtat fil-media jew dikjarat mill-Partit Nazzjonalista fil-media jista' jikkostitwixxi attakk inġust fil-konfront tiegħu intiż biex jiskredita lill-istess Partit, tali lanjanza għandha se mai tittieħed quddiem forum ieħor, iżda ċertament mhux f'dawn il-proċeduri u quddiem Uffiċjal Reviżur, apparti għall-fatt illi ma tressqet l-ebda prova dokumentarja in sostenn ta' din l-allegazzjoni quddiem din il-vesti.

Detto ciò però l-Uffiċjal Reviżur tqis li l-Partit Laburista għandu interess f'dawn il-proċeduri in bażi għat-tieni premessa avvanzata minn Dr. Ramond Attard pro et noe, u ċjoè għaliex il-Partit għandu rwol u interess bħala partit rikonoxxut taħt l-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali li jipparteċipa u jikkontrolla b'mod sħiħ il-proċess elettorali.

Meta l-Kap.354 tal-Liġijiet ta' Malta jiġi kkunsidrat bir-reqqa, wieħed ma jistax jonqos milli jinnota s-segwenti provvedimenti tal-Liġi:

> *«**Artikolu 13(9)**: fil-każ ta' applikazzjoni jew appell imsejsa fuq inabilità tal-moħħ, l-Uffiċjal Reviżur għandu, għad li jkunu assenti l-applikanti jew l-appellant jew l-avukat, il-prokuratur legali jew persuna oħra li tkun qed tirrappreżentah, jirreferi l-applikazzjoni jew l-appell lill-Bord Mediku għad-deċiżjoni tiegħu; u **Artikolu 14(1)**: Għandu jitwaqqaf Bord Mediku li lilu jiġu riferiti kwistjonijiet dwar jekk persuna li tkun applikat biex tiġi reġistrata bħala elettur jew li tkun diġà hekk reġistrata, tkunx skwalifikata milli tiġi hekk reġistrata skont l-artikolu 58(a) tal-Kostituzzjoni. **(2)** Il-Bord Mediku għandu jkun magħmul minn tabib maħtur mill-Kummissjoni, li għandu jippresjedi, u tabib maħtur minn kull wieħed mill-partiti politiċi[1]. Il-Bord Mediku għandu jitqies bħala li jkun twaqqaf validament ġaladarba jkun inħatar it-tabib li jippresjedi jew xi wieħed mill-membri.*
>
> ***Artikolu 28** - Il-Kummissjoni għandha, mill-inqas, kull xahar kalendarju tagħti lil kull delegat ta' partit lista li jkun fiha r-reġistrazzjonijiet ġodda, korrezzjonijiet, trasferimenti u tħassir li jkun sar minnha bis-saħħa tad-dispożizzjonijiet ta' qabel ta' dan l-Att li jkunu jindikaw l-isem u l-partikolaritajiet kollha tal-persuna konċernata u r-raġuni għaliex tkun qiegħda ssir xi bidla[2] kif ukoll lista li jkun fiha kull tibdil fl-ismijiet tat-toroq u l-partikolaritajiet ta' dawk l-eletturi li jkunu ntlaqtu minn kull bidla bħal dik.*
>
> ***Artikolu 43** - Ir-Reġistratur ta' kull waħda mill-Qrati tal-Maġistrati għandu, mingħajr dewmien, jibgħat lill-Kummissjoni ċertifikat iffirmat mir-Reġistratur personalment, bl-ismijiet, indirizzi u partikolaritajiet tal-persuni kollha illi, b'ordni tal-Uffiċjal Reviżur għandhom jiżdiedu jew jinqatgħu 'l barra mir-Reġistru Elettorali jew li isimhom, l-indirizz*

[1] Enfasi tal-Uffiċjal Reviżur.
[2] Enfasi tal-Uffiċjal Reviżur.

> *jew partikolarità oħra tagħhom għandhom jiġu korretti u l-Kummissjoni għandha tirrevedi r-Reġistru Elettorali skont dak iċ-ċertifikat. Kopji ta' dawk iċ-ċertifikati jintbagħtu mill-Kummissjoni lid-delegati tal-partiti fi żmien ħamest ijiem minn meta jkunu waslu għand il-Kummissjoni[3] u għandhom jiġu pubblikati fil-Gazzetta kemm jista' jkun malajr.»*

Dawn il-provvedimenti tal-Liġi juru biċ-ċar li Partit politiku għandu interess stabbilit b'mod intrinsiku fil-Liġi stess, ossia fl-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali, kemm inkwantu rigwarda [sic!] reġistrazzjonijiet ġodda, korrezzjonijiet, trasferimenti u tħassir li jkunu saru mill-Kummissjoni Elettorali ai termini tal-istess Kap.354 tal-Liġijiet ta' Malta, kif ukoll inkwantu rigwarda [sic!] proċeduri istitwiti quddiem l-Uffiċjal Reviżur ai termini tal-provvedimenti tal-istess Kap.354 tal-Liġijiet ta' Malta, kemm b'mod speċifiku fejn jidħlu kwistjonijiet riferuti lill-Bord Mediku kif ukoll b'mod ġenerali fejn jidħlu deċiżjonijiet tal-istess Uffiċjal Reviżur.

In effetti l-Uffiċjal Reviżur huwa tal-fehma li ladarba ai termini tal-Artikolu 43 tal-Kap.354 tal-Liġijiet ta' Malta, il-Kummissjoni għandha tibgħat kopja taċ-ċertifikat maħruġ mir-Reġistratur tal-Qrati tal-Maġistrati li jirrifletti d-deċiżjoni tal-istess Uffiċjal Reviżur dwar talba avvanzata quddiemu, lid-delegati tal-partiti politiċi, allura jsegwi li dawk l-istess Partiti politiċi, inkluż għalhekk il-Partit Laburista, għandhom interess ġuridiku fil-proċedimenti nfushom u fid-deċiżjoni li tittieħed.

Fid-dawl ta' tali interess kostitwit bil-Liġi stess, huwa evidenti li l-Partit Laburista kif hawn rappreżentat minn Dr. Ramona Attard, għandu dritt jintervjeni f'dawn il-proċeduri, naturalment limitatament fil-kuntest ta' dak li jista' jiġi trattat u deċiż mill-Uffiċjal Reviżur ai termini tal-Liġi.»

6. Michael Piccinino *proprio et nomine* appella minn din id-deċiżjoni b'rikors imressaq fl-14 ta' Mejju, 2024 sabiex tiġi mħassra din id-deċiżjoni li ħalliet lill-Avukata Ramona Attard *proprio et nomine* tintervjeni fil-proċeduri. Fl-aggravju tiegħu huwa fisser li eletturi u partiti politiċi ma jistgħux skont l-**Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** jitħallew jintervjenu fi proċeduri quddiem l-Uffiċjal Reviżur.

[3] Enfasi tal-Uffiċjal Reviżur.

7. B’digriet mogħti fl-14 ta’ Mejju, 2024, din il-Qorti appuntat l-appell għas-smigħ bl-urġenza u tat żmien lill-partijiet l-oħra sal-istess jum tal-14 ta’ Mejju, 2024 sabiex iressqu risposta.

8. Il-Kummissjoni Elettorali wieġbet għal dan l-appell fl-14 ta’ Mejju, 2024 u ddikjarat li hija sejra toqgħod għal kull deċiżjoni li sejra tagħti din il-Qorti.

9. L-Avukata Ramona Attard *proprio et nomine* wieġbet ukoll għal dan l-appell fl-14 ta’ Mejju, 2024 u qalet li dan ma jistħoqqlux li jintlaqa’.

10. Inżamm smigħ quddiem din il-Qorti fil-15 ta’ Mejju, 2024 u minn hemmhekk l-appell tħalla biex tingħata din id-deċiżjoni aktar tard illum.

Konsiderazzjonijiet:

11. Dak li qiegħda tintalab din il-Qorti sabiex tistħarreġ f’dan l-appell huwa jekk l-Uffiċjal Reviżur iddeċidietx b’mod tajjeb meta aċċettat illi tħalli lill-Avukata Ramona Attard f’isimha stess u f’isem il-Partit Laburista tieħu sehem bħala parti jew bħala intervenuta fil-proċeduri mnedija minn Michael Piccinino *proprio et nomine*.

12. Għad li fir-rikors oriġinali tiegħu, Michael Piccinino *proprio et*

nomine ma jsemmi l-ebda artikolu speċifiku tal-liġi li fuqu sejjes it-talba tiegħu quddiem l-Uffiċjal Reviżur, b'danakollu jidher ċar mill-premessi tal-istess rikors li l-azzjoni tiegħu nbdiet taħt l-**Artikolu 40 tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali**, li jaqra hekk:

> *«40.(1)* ***Kull elettur reġistrat li jgħid li xi persuna oħra*** *li isimha jidher fir-Reġistru Elettorali jew ma għandhiex jedd li tkun reġistrata bħala elettur, jew,* ***li l-isem, l-indirizz jew partikolaritajiet oħra relattivi tagħha ma humiex murija b'mod korrett fir-Reġistru Elettorali skont id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Att****,* ***ikollu dritt ta' appell lill-Uffiċjal Reviżur mhux aktar tard minn wieħed u għoxrin jum wara l-pubblikazzjoni tar-Reġistru Elettorali*** *jew sabiex jinqata' barra isem dak l-elettur mir-Reġistru Elettorali jew* ***sabiex ismu, l-indirizz jew partikolaritajiet oħra tiegħu jidhru b'mod korrett****.*
>
> *(2)* ***Uffiċjal Reviżur jista' jordna*** *t-tħassir tar-reġistrazzjoni ta' dak l-elettur jew il-****korrezzjoni ta' ismu, l-indirizz jew partikolaritajiet oħra tiegħu skont is-subartikolu (1) minkejja li ma tkun saret ebda applikazzjoni qabel lill-Kummissjoni għal dak il-għan****.»*

13. Kemm hu hekk fir-rikors tiegħu, Michael Piccinino *proprio et nomine* qiegħed jitlob sabiex ikun hemm bdil fl-indirizz tal-elettur Josephine Zammit minħabba li huwa qed jallega li hija toqgħod f'Ħal Qormi u mhux fis-Siġġiewi.

14. Din mhux l-ewwel darba li din il-Qorti tal-Appell kellha tistħarreġ kwistjoni marbuta ma' talba għall-bdil fl-indirizz ta' elettur (ara pereżempju ***Henri Darmanin v. Martin Bugelli et*** deċiża fil-5 ta' Frar, 2008).

15. Tajjeb li jingħad ukoll, li d-dispożizzjonijiet tal-**Att dwar l-**

Elezzjonijiet Ġenerali dwar it-tiswija tar-reġistru elettorali jgħoddu bl-istess mod għall-korrezzjoni tar-reġistru elettorali tal-Unjoni Ewropea (ara **Artikolu 13(2) tal-Att dwar Elezzjonijiet Għall-Parlament Ewropew**). Daqstant ieħor huwa siewi li jiġi osservat li skont l-**Artikolu 7 tal-Att dwar Gvern Lokali**, il-persuni li għandhom jedd li jivvotaw f'elezzjoni ta' Kunsilli Lokali huma dawk il-persuni li jkunu reġistrati bħala votanti f'dik it-taqsima tar-reġistru elettorali jew tar-reġistru elettorali tal-Unjoni Ewropea.

16. Issa minn qari tal-**Artikolu 40 tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** fuq riprodott, joħroġ ċar li kull elettur reġistrat jista' jappella quddiem l-Uffiċjali Reviżur sabiex dan jordna li jiġi msewwi l-indirizz ta' elettur ieħor, basta però li dan l-appell jitressaq sa mhux aktar tard minn 21 jum li jiġi ppubblikat ir-reġistru elettorali.

17. Issa l-kwistjoni li għandha quddiemha din il-Qorti mhijiex dwar jekk Michael Piccinino f'ismu personali u f'isem il-Partit Nazzjonalista għandux jedd jappella quddiem l-Uffiċjal Reviżur sabiex ikun hemm bdil fl-indirizz ta' elettur. Mod ieħor, il-kwistjoni li għandha quddiemha din il-Qorti hija min għandu jedd li jkun parti fl-appell li qed jinstema' mill-Uffiċjal Reviżur.

18. Kif rajna aktar 'il fuq, l-Uffiċjal Reviżur qalet li l-Avukata Ramona

Attard *proprio et nomine* għandha jedd skont id-dispożizzjonijiet tal-**Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** li tkun parti f'appell bħal dan minħabba dak li jiddisponu l-**Artikoli 13(9)**, **14, 28** u **43** tal-**Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali**

19. Michael Piccinino *proprio et nomine* appella minn din id-deċiżjoni tal-Uffiċjal Reviżur għaliex jemmen li l-Avukata Ramona Attard m'għandhiex jedd li tkun parti jew tintervjeni f'dawn il-proċeduri skont id-dispożizzjonijiet tal-**Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali**.

20. Din il-Qorti m'għandhiex lanqas l-iċken dubju li partit politiku huwa protagonist ewlieni fi proċess elettorali, b'dana għalhekk li huwa għandu mhux biss l-interess iżda anke kull jedd li jiġi miżmum infurmat b'dak kollu li għandu x'jaqsam mal-elezzjoni, inkluż dwar kull bdil li jseħħ fir-reġistru elettorali. Biss però mbilli partit politiku għandu kull jedd li jkun jaf dwar dak kollu li qed jitniżżel fir-reġistru elettorali, b'daqshekk dan ma jfissirx li huwa għandu jedd li jiġi kkonsultat jew illi jiġi involut fi proċess dwar talba għall-bdil tal-indirizz jew fil-partikolaritajiet ta' kif elettur għandu jidher f'reġistru elettorali.

21. Kemm hu hekk, il-liġi hija biżżejjed ċara fl-**Artikolu 41(1) tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** dwar min għandu jkun involut fi proċess quddiem l-Uffiċjal Reviżur f'talba għall-korrezzjoni ta' kif elettur għandu

jidher f'reġistru elettorali. Dan l-artikolu jaqra hekk:

> *«41. (1) Uffiċjal Reviżur għandu qabel ma jaqta' xi appell jisma'* ***lill-appellant, lill-Kummissjoni u lill-persuna, jekk ikun hemm, li kontriha jsir l-appell****, jekk ikun hemm, u jippermetti dik ix-xiehda oħra u jisma' kull xhieda oħra li jista' jqis meħtieġa.»*

22. Dan l-artikolu tal-liġi mkien ma jsemmi illi l-Uffiċjal Reviżur għandu xi dmir illi jrid jisma' lil xi partit politiku elett fil-Parlament qabel jiddeċiedi xi appell taħt l-**Artikolu 40 tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** dwar talba għat-tneħħija ta' elettur mir-reġistru elettorali jew għat-tiswija ta' kif elettur għandu jidher fir-reġistru elettorali. Daqstant ieħor l-Uffiċjal Reviżur m'għandu l-ebda dmir li jrid joqgħod jisma' lill-partiti politiċi l-oħra li mhumiex eletti fil-Parlament jew illi jisma' lil kull wieħed mill-kandidati elettorali li ħa joħorġu fuq id-distrett ta' fejn l-elettur ikun jinsab reġistrat jew lil kull wieħed mill-kandidati elettorali li ħa joħorġu fuq id-distrett ta' fejn qed jintalab li l-elettur għandu jiġi reġistrat, li lkoll kemm huma jaf għandhom interess dwar ir-reġistru elettorali.

23. Tassew minn kliem l-**Artikolu 41(1)** jinżel ċar li l-partijiet li għandhom jedd illi jinstemgħu mill-Uffiċjal Reviżur huma: (i) l-appellant li jkun qed jitlob il-bdil fir-reġistru elettorali[4]; (ii) il-Kummissjoni Elettorali li bil-liġi hija responsabbli miż-żamma tar-reġistri elettorali; u (iii) il-persuna li kontriha jkun sar l-appell, jekk kemm-il darba l-appell ikun

[4] L-appellant jista' jkun kemm l-elettur innifsu li ma jkunx qiegħed jaqbel ma' kif huwa stess jkun jinsab reġistrat (ara **Artikoli 36** sa **37 tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali**), kif ukoll elettur reġistrat li jkun qiegħed jikkontesta kif persuna oħra qed tidher fir-reġistru elettorali (ara **Artikolu 40 tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali**).

tressaq minn elettur reġistrat kontra elettur reġistrat ieħor.

24. F'dan il-kuntest wieħed ma jridx jinsa wkoll li skont l-**Artikolu 42 tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** proċeduri bħal dawn iridu jinqatgħu fi żmien qasir u perentorju għaliex jekk dawn ma jiġux deċiżi mill-Uffiċjali Reviżuri u mill-Qorti tal-Appell sa qabel erbatax-il jum mid-data appuntata għall-elezzjoni, allura l-proċeduri jispiċċaw biex jiġu differiti *sine die*. Billi proċeduri bħal dawn għandhom jiġu pproċessati b'ċertu ħeffa, allura m'għandux ikun hemm wisq telf ta' ħin. Din tista' tkun raġuni għalfejn il-leġislatur semma biss lill-appellant, lill-Kummissjoni Elettorali u lill-elettur li kontrih sar l-appell bħala l-persuni li għandhom il-jedd li jinstemgħu mill-Uffiċjal Reviżur.

25. Fuq kollox, din il-fehma tal-Qorti li partit politiku m'għandux jedd li jieħu sehem fi proċeduri bħal dawn quddiem l-Uffiċjal Reviżur tinsab imsaħħa wkoll mill-**Artikolu 13(10) tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali**, li jgħid li huma biss l-applikant jew l-appellant, il-Kummissjoni Elettorali u l-elettur involut li għandhom il-jedd li jappellaw mid-deċiżjoni tal-Uffiċjal Reviżur quddiem il-Qorti tal-Appell. Dawn huma l-istess tliet persuni li jissemmew fl-**Artikolu 41(1) tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali**. Għal darb'oħra partiti politiċi ma jissemmewx.

26. Kif għadu kemm ingħad dan l-aħħar minn din il-Qorti fis-sentenza

Lorenza sive Lora Cascun v. Direttur tar-Registru Pubbliku deċiża fid-9 ta' Mejju, 2024, il-kriterju meħtieġ għall-interpretazzjoni ta' liġi li tkun qiegħda tiġi mitħaddta huwa dak, li l-liġi trid titqies bħala ħaġa waħda sħiħa u strutturata. Għalhekk, bħala prinċipju ġenerali, min jinterpreta l-liġi għandu jfittex it-tifsira tajba tagħha, wara li jqis kemm id-diversi partijiet ta' dak l-istess artikolu tal-liġi, kemm artikoli oħra li jinsabu fl-istess liġi, u kif ukoll, fejn meħtieġ, dak li jgħidu numru ta' liġijiet oħra meta moqrija flimkien.

27. Billi fil-każ tagħna, partiti politiċi m'għandhomx jedd illi jappellaw minn deċiżjonijiet meħuda mill-Uffiċjal Reviżur, allura huwa sintomatiku li partiti politiċi wkoll m'għandhomx jedd li jkunu involuti bħala parti jew bħala intervenuti fil-proċeduri li jkunu qegħdin jinstemgħu mill-Uffiċjal Reviżur.

28. Huwa veru li l-**Artikolu 13(4) tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** jgħid li l-Uffiċjal Reviżur għandu jordna li kopja tal-applikazzjoni jew tal-appell flimkien mad-data tal-jum stabbilit għas-smigħ għandhom jiġu notifikati lill-applikant jew l-appellant, lill-Kummissjoni u lil kull persuna oħra li tkun tinteressaha dik l-applikazzjoni jew dak l-appell. Madankollu l-frażi «*kull persuna oħra li tkun tinteressaha dik l-applikazzjoni jew dak l-appell*» trid tinqara fid-dawl u fil-kuntest tad-dispożizzjonijiet l-oħra tal-**Att dwar l-Elezzjonijiet**

Ġenerali.

29. Billi kif rajna aktar kmieni l-azzjoni tal-lum tnediet taħt l-**Artikolu 40** tal-**Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** għaliex Michael Piccinino *proprio et nomine* qiegħed jitlob li jkun hemm bdil fil-mod ta' kif Josephine Zammit hija reġistrata fir-reġistru elettorali, allura għall-għanijiet tal-**Artikolu 13(4) tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** għandu jkun wisq ovvju li l-persuna interessata fl-appell ta' Michael Piccinino *proprio et nomine* ma huwa ħadd ħlief Josephine Zammit għaliex l-appell huwa sewwasew dwar il-mod ta' kif hija tinsab imniżżla fir-reġistru elettorali.

30. L-Uffiċjal Reviżur iżda qalet fid-deċiżjoni appellata li l-Partit Laburista għandu l-jedd li jieħu sehem fil-proċeduri dwar il-vot ta' Josephine Zammit minħabba dak li jgħidu l-**Artikoli 13(9)**, **14**, **28** u **43** tal-**Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali**.

31. Sinċerament din il-Qorti ma tarax minn fejn joħroġ minn dawn l-artikoli, illi partit politiku għandu l-jedd li jipparteċipa fi proċeduri bħal dawk li hemm pendenti quddiem l-Uffiċjal Reviżur.

32. Ibda biex, għalkemm il-partiti politiċi għandhom jedd skont l-**Artikolu 14(2)** tal-**Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** li jaħtru tabib kull

wieħed biex dan ipoġġi fuq il-bord mediku biex iqisu applikazzjonijiet imsejsa fuq l-inabilità tal-moħħ ta' elettur taħt l-**Artikolu 13(9)** tal-**Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali**, dan ma jfissirx b'daqshekk li l-partiti politiċi għandhom jedd li jkunu parti f'kull azzjoni li titressaq quddiem l-Uffiċjal Reviżur dwar korrezzjoni ta' reġistru elettorali.

33. Il-Qorti qiegħda tifhem li l-għan wara dawn l-artikoli mhuwiex li jagħti leġittimazzjoni passiva lill-partiti politiċi fil-proċeduri quddiem l-Uffiċjal Reviżur, iżda biex jiġi żgurat li t-tobba li jpoġġu f'dan il-bord mediku ma jinħatrux minn partit politiku wieħed, ħalli b'hekk jinżamm il-*par condicio* bejn il-partiti politiċi eletti fil-Parlament. Fil-fatt l-għamla u l-kompożizzjoni tal-bord mediku taħt l-**Artikolu 14(2) tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** huwa maħsub biss biex jipprova jżomm bilanċ bejn l-interessi tal-partiti eletti fil-Parlament, għaliex kull naħa għandha d-dritt li taħtar tabib wieħed, filwaqt li t-tabib l-ieħor jintagħżel mill-Kummissjoni Elettorali sabiex jaġixxi bħala r-ras tal-Bord.

34. Jiġi b'hekk li l-**Artikoli 13(9)** u **14 tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** msemmija mill-Uffiċjal Reviżur fid-deċiżjoni tagħha ma jnissel l-ebda jedd f'partit politiku li jkun parti fil-proċeduri li jkunu qegħdin jinstemgħu mill-Uffiċjal Reviżur. L-uniku jedd li jipprovdi dan l-artikolu huwa biss li appelli msejsa fuq inabilità tal-moħħ tal-elettur għandhom jiġu riferuti lil bord mediku magħmul minn tobba maħtura mill-partiti

politiċi u mill-Kummissjoni Elettorali. Il-jedd ta' għażla tal-membri tal-bord mediku mhuwiex ekwivalenti għall-jedd ta' parteċipazzjoni f'kull azzjoni għall-korrezzjoni ta' reġistru elettorali quddiem l-Uffiċjal Reviżur.

35. Bl-istess mod, din il-Qorti ma tistax tifhem kif l-Uffiċjal Reviżur qieset li l-Partit Laburista għandu jkollu jedd li jieħu sehem fit-talba għall-korrezzjoni tal-indirizz ta' Josephine Zammit minħabba dak li jiddisponu l-**Artikoli 28** u **43 tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali**. L-**Artikolu 28** jgħid biss li l-Kummissjoni Elettorali trid mill-inqas kull xahar kalendarju, tagħti lista lil kull delegat ta' partit, li jkun fiha r-reġistrazzjonijiet ġodda, korrezzjonijiet, trasferimenti u tħassir li jkun sar minnha, filwaqt li l-**Artikolu 43** jgħid biss li l-Kummissjoni Elettorali trid tgħarraf lid-delegati tal-partiti, b'kull tibdil fir-reġistru elettorali li jseħħ wara deċiżjoni tal-Uffiċjal Reviżur.

36. Kif għidna aktar kmieni, partit politiku għandu kull jedd li jinżamm infurmat b'kull tibdil li jsir fir-reġistru elettorali għaliex partit politiku huwa protagonist ewlieni fl-elezzjoni. Imma dan il-jedd tiegħu li jikseb dan it-tagħrif ma jsarrafx ruħu f'jedd li partit politiku jista' jindaħal fil-proċess tal-korrezzjoni ta' indirizz ta' elettur partikolari. Daqskemm elettur m'għandux obbligu li jkellem jew javża minn qabel lill-partiti politiċi sabiex ibiddel l-indirizz tiegħu, daqstant ieħor l-Uffiċjal Reviżur jew din il-Qorti tal-Appell f'każ li jkun hemm appell mid-deċiżjoni tal-Uffiċjal

Reviżur, m'għandhomx bżonn illi joqogħdu jisimgħu x'għandhom xi jgħidu l-partiti politiċi, f'każ li elettur reġistrat iressaq talba taħt l-**Artikoli 40 tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** sabiex jiġi korreġut l-indirizz ta' kif jinsab reġistrat elettur ieħor.

37. B'żieda ma' dan, din il-Qorti ttenni dak li qalet qabel, jiġifieri li l-liġi hija ċara ħafna dwar min għandu l-jedd li jinstema' mill-Uffiċjal Reviżur f'każ ta' appell għall-korrezzjoni ta' indirizz ta' elettur. Dawn in-nies huma: (i) l-appellant li jkun qiegħed jitlob li għandha titwettaq il-bidla; (ii) il-Kummissjoni Elettorali li hija responsabbli miż-żamma tar-reġistru elettorali; u (iii) l-elettur, fil-każ tagħna Josephine Zammit, li dwar l-indirizz tagħha qiegħda tintalab il-korrezzjoni.

38. Illi l-Avukata Ramona Attard f'isimha stess u f'isem il-Partit Laburista ma jaqgħux taħt waħda minn dawn it-tliet kategoriji ta' persuni msemmija fl-**Artikolu 41(1) tal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali**. Jinżel b'hekk li l-Uffiċjal Reviżur ma ddeċidietx tajjeb u skont l-ispirtu tad-dispożizzjonijiet tal-**Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali** meta laqgħet it-talba tal-Avukata Ramona Attard, kemm f'isimha stess u kif ukoll f'isem il-Partit Laburista, sabiex titħalla tieħu sehem jew tintervjeni fil-kawża li għandha x'taqsam ma' talba dwar korrezzjoni tal-indirizz ta' Josephine Zammit li hemm jidher fuq ir-reġistru elettorali.

39. F'dan is-sens l-appell ta' Michael Piccinino *proprio et nomine* qiegħed jitqies bħala wieħed fejjiedi.

Deċiżjoni

Għaldaqstant għar-raġunijiet fuq imsemmija, din il-Qorti qiegħda **tilqa'** l-appell ta' Michael Piccinino *proprio et nomine* u bħala konsegwenza tħassar id-deċiżjoni tal-Uffiċjal Reviżur mogħtija fid-9 ta' Mejju, 2024 u minflok tiċħad it-talba tal-Avukata Ramona Attard *proprio et nomine* sabiex tintervjeni fil-proċeduri li qed jinżammu quddiem l-Uffiċjal Reviżur.

L-ispejjeż tagħha marbuta ma' dan l-appell għandhom jitħallsu mill-Avukata Ramona Attard *proprio et nomine*.

Mark Chetcuti Prim Imħallef	Christian Falzon Scerri Imħallef	Josette Demicoli Imħallef